

Het beheer van materieel, materialen en afval op een bouwplaats is een absolute noodzaak, maar kan – wanneer het op ondoordachte manier gebeurt – aanleiding geven tot aanzienlijke verspillingen (tijd, materieel, materialen ...) en onveilige situaties. De 5S-methode komt voort uit het *lean construction*-gebeuren (zie WTCB-Dossiers 2016/3.16) en de *lean*-methoden die oorspronkelijk gebruikt werden in de Japanse automobielsector. Ze heeft als doel de bouwbedrijven een werkstructuur aan te reiken om een beter georganiseerde, opgeruimde en overzichtelijke werkomgeving te creëren en te komen tot een doeltreffend bouwplaatsbeheer.

Een bouwplaats beheren met de 5S-methode

Problematiek

Op bouwplaatsen worden vaak verspillingen vastgesteld, zoals:

- **onnodige verplaatsingen** (zoeken van plannen, materialen of materieel ...). Uit metingen is gebleken dat arbeiders op de bouwplaats soms 10 tot 15 km per dag afleggen
- **plantrekkerij** (bv. fabricage van een geïmproviseerde werkbank voor het verzagen van panelen)
- **een ondoeltreffend beheer van de voorraden** (materieel en materialen die onnodig gestockeerd worden).

Dergelijke verspillingen leiden uiteraard tot een vermindering van de rendabiliteit op de bouwplaats. Verder moet men weten dat een opeenstapeling van ongewenste verplaatsingen of de nutteloze verplaatsing van de voorraden, om bijvoorbeeld het juiste materieel te zoeken, een negatieve invloed heeft op de arbeiders en dus tevens op hun rendement. Bovendien kan ook hun veiligheid hierdoor in het gedrang komen.

Het doel van de 5S-methode is dus dubbel:

- **de rendabiliteit van de bouwplaats verbeteren**
- **de werkomgeving verbeteren.**

De 5S-methode reikt bedrijven een werkstructuur aan die hen in staat moet stellen om systematisch en op al hun bouwplaatsen een kwaliteitsvolle werkomgeving te creëren. Deze moet functioneel, proper, makkelijk te onderhouden

en veilig zijn en moet continu verbeterd kunnen worden door de arbeiders zelf alsook door het leidinggevende personeel. Zodoende zal het bedrijf ook naar de buitenwereld toe een positief imago (kwaliteitsservice) krijgen.

Werkmethode

We wijzen erop dat deze methode niet alleen toegepast kan worden op de bouwplaats, maar ook in een opslagplaats, een bestelwagen of de kantoren van het bedrijf (ongeacht de omvang ervan). Daarenboven is ze eenvoudig uit te voeren en vergt ze slechts weinig financiële investeringen.

De 5S-methode staat voor vijf Japanse termen die overeenstemmen met de volgende stappen:

- **Seiri (scheid/alleen houden wat nodig is)**: alle gebroken, beschadigde of nutteloze objecten moeten verwijderd worden. Ze belemmeren immers de werkruimte. Hiertoe dient men wel de te gebruiken methoden (bv. de sorteervijze) en middelen (container ...) vast te leggen
- **Seiton (schikken)**: één plaats voor elk ding, elk ding op zijn plaats. Het doel is om te komen tot een handige opberging, onder meer door voor elk object een vaste plaats te definiëren en door visuele hulpmiddelen te hanteren. Denk hierbij aan een mechanicus die de omtrek van zijn werktuigen op zijn ophangbord tekent (schaduwboarden)

- **Seiso (schoonmaken)**: het proper houden van de werkzone zal ook de kwaliteit van de prestaties en de veiligheid van het personeel ten goede komen. Dit onderhoud zal des te gemakkelijker verlopen, indien er rekening gehouden werd met de voorgaande stappen. De periodiciteit van het onderhoud en de hierbij te gebruiken hulpmiddelen moeten duidelijk vastgelegd worden
- **Seiketsu (standaardiseren)**: de praktische invoering van de drie vorige S'en kan vergemakkelijkt worden door de vastgestelde methoden en hulpmiddelen te standaardiseren (signalisatieborden, werfdoeken, visuele hulpmiddelen ...) en door deze systematisch op alle bouwplaatsen toe te passen. Het systematiseren van goede praktijken is essentieel
- **Shitsuke (standhouden)**: de laatste stap bestaat erin te zorgen voor een regelmatige opvolging van de werkzone door een persoon die er niet tewerkgesteld is, maar die wel de specificiteiten van de betrokken bouwplaats kent (bv. werfleider). Een dergelijke opvolging heeft tot doel om het systeem in stand te houden en continu te verfijnen teneinde de prestaties en de werkomgeving te verbeteren. Een zekere ordehandhaving is immers essentieel om te vermijden dat slechte gewoonten zouden terugkomen. |

F. Suain, ing., senior hoofdadviser, afdeling Beheer en kwaliteit, WTCB